

Папство и его борьба с православием, составитель С.Носов, Москва, Стрижев 1993, 96 с.

"Książka ta stanowi zbiór opracowań odkrywających istotę katolicyzmu z punktu widzenia nauczania prawosławnego, to jest nauczania Jedyne, Świętego, Powszechnego i Apostolskiego Kościoła" (s. 2). Tymi słowami rozpoczyna się prezentacja zebranych różnych wypowiedzi skierowanych głównie przeciwko instytucji papieżstwa, jako znaku rzymskiego katolicyzmu. Zasadniczym punktem ataku prowadzonego na stronach zebranych w książce opracowań jest dogmat o prymacie władzy zwierzchniej i nieomyślności papieża.

Książka składa się z czterech podstawowych części. W każdej z nich omawia się inny aspekt walki:

Część pierwsza zatytułowana «Dogmat o prymacie i nieomyślności Papieża główny błąd kościoła łacińskiego» najpierw podaje krytyczną analizę rzymskiego nauczania o władzy papieskiej następnie przedstawia rzymsko-katolickie nauczanie o Kościele i papieżstwie i wreszcie przytacza wypowiedź jednego z ojców soborowych wygłoszoną na Soborze Watykańskim w 1870 roku o prymacie i nieomyślności rzymskich papieży.

Część druga zatytułowana «Wyznawcy prawosławnej cerkwi o katolicyzmie» przedstawia krytyczne wypowiedzi o charakterze polemicznym Jana Kronsztadzkiego, starca Ambrożego, Teodozjusza i Jana Maksymowicza.

Część trzecia nosi tytuł «Watykan przeciwko prawosławiu» i omawia następujące tematy: zachodnie misjonarstwo na wschodzie, misja w Rosji po rewolucji, Watykan i Rosja, nowi serbscy męczennicy.

Część czwarta zatytułowana «Współczesny Watykan i judaizm» nawiązuje do modlitwy o przebaczenie katolickiemu światu za prześladowanie żydów oraz omawia temat papieżstwa i judaizmu.

Książka zawiera zbiór artykułów zestawionych według z góry przyjętego klucza. Redaktorowi zależy na zebraniu jak najmocniejszych argumentów skierowanych przeciwko katolicyzmowi. Argumenty przeważnie o charakterze historycznym lub autorytatywnym są przedstawiane z dużą dozą subiektywizmu i jednostronności. Stąd lektura książki oddziałuje silniej na emocje czytelnika niż na jego racjonalne myślenie. Ten sposób przedstawienia nie sprzyja poznawaniu prawdy obiektywnej. Tym bardziej, że całość opracowania zawiera sporą porcję «jadu» oraz niechęci skierowanej przeciwko katolicyzmowi. Utwór ten kwalifikuje się raczej do minionej epoki, epoki sporów, polemik, otwartej walki niż do dialogu i współpracy.

Takie zestawienie faktów i negatywnych określeń dotyczących Kościoła katolickiego ma zamierzony cel. O tym jest mowa w notatce wstępnej: "Głównym celem książki jest ostrzeżenie prawosławnych przed poglądem, że między Prawosławiem i rzymskim katolicyzmem nie ma zasadniczych różnic na płaszczyźnie dogmatycznej oraz, że zjednoczenie jest bardziej potrzebne Cerkwi prawosławnej... Dlatego do tego zbioru zostały włączone twierdzenia wyznawców Prawosławia o heretyckiej istocie papieżstwa. Istnieje też - dodaje - niebezpieczeństwo przeniknięcia katolickich idei... proponujących rewizję historii Cerkwi prawosławnej..." (s. 2).

Przy analizie nieomyślności papieża czasami odnosi się wrażenie, że autorzy utożsamiają nieomyślność papieża z jego bezgrzesznością. Nie można też zgodzić się z wypowiedziami na temat prymatu władzy zwierzchniej papieża. Mijają się one z prawdą, której naucza Kościół katolicki.

Książka ta poza niewielką wartością merytoryczną pokazuje jednak na istniejący, bolesny problem podziału wśród chrześcijan oraz pozwala poznać rozumowanie skrajnego nurtu antyekumenicznego powołującego się na związek z Prawosławiem.

Ks. Tadeusz PIKUS